

DRUŠTVENE VESTI

ACTIVITIES FROM THE SOCIETY

ZNANSTVENI SIMPOZIJ SEKCIJE ZA ZGODOVINO FARMACIJE

Aleš Obreza, Borut Božič

Univerza v Ljubljani, Fakulteta za farmacijo

V soorganizaciji Slovenskega farmacevtskega društva (SFD) in Univerze v Ljubljani, Fakultete za farmacijo (UL FFA) je bil v četrtek, 19. septembra 2024, izveden 1. znanstveni simpozij Sekcije za zgodovino farmacije SFD, ki se ga je udeležilo preko šestdeset udeležencev. Organizacijo je z dodelitvijo

licenčnih točk podprla Lekarniška zbornica Slovenije, z zavedanjem, da je v današnjem času promocija poklica magister/magistra farmacije izjemnega pomena. K privlačnosti poklica namreč v veliki meri prispeva bogata zgodovina zdravstva ter s tem lekarništva in širše farmacije.

Zamisel za organizacijo simpozija na temo zgodovinskih vidikov farmacije na Slovenskem se je prvič porodila na strokovni ekskurziji Sekcije za zgodovino farmacije SFD leta 2019 v Baslu in Zürichu ter nato zorela do letošnje izvedbe. Prvotno je bilo načrtovano srečanje kolegov iz širše regije, torej mednarodno, vendar smo se v nadaljevanju odločili za nacionalni okvir. Mednarodno srečanje je vezano na večje finančne vložke in kotizacijo, kar pa je brez predhodnih informacij ali izkazanega interesa za obisk na tako srečanje, preveč tvegano. Tako smo s pomočjo matičnega društva in matične fakultete organizirali prvi simpozij na temo zgodovine farmacije z vizijo po bienalnem srečanju, ki bi v prihodnje preraslo nacionalne okvire.

Program srečanja je bil razdeljen na dva vsebinska sklopa. Obsežnejši prvi sklop je zajemal prispevke, vezane na zbiranje, evidentiranje in prezentacijo lekarniške dediščine ter s tem povezanimi lekarniškimi zbirkami v Sloveniji. Pri pripravi gradiv in pri predstavitvah so s svojim bogatim znanjem in izkušnjami sodelovali tudi strokovnjaki iz Pokrajinskega muzeja Celje, Inštituta za novejšo zgodovino, Lekarniškega in alkimističnega muzeja, Muzeja novejše zgodovine Celje in Pomurskega muzeja Murska Sobota. Predstavljena je bila večina pomembnejših lekarniških zbirk

na Slovenskem, kar je poslušalcem omogočilo vpogled v bogastvo ohranjenega zgodovinskega gradiva. Drugi del je bil posvečen aktualnim vsebinam s področja zgodovine farmacije v Sloveniji in bližnjih državah. Predstavljena je bila zgodovina nastajanja in uporabe Registra zdravil Republike Slovenije, ki je bil v lekarnah še desetletje nazaj nepogrešljiva literatura za kakovostno delo lekarniških farmacevtov. Prav tako je bila predstavljena zgodovina nastanka evropskih farmakopej do 20. stoletja s poudarkom na nekdanjem habsburškem območju in pa zanimiv prispevek o lekarništvu na Reki.

Dodatno vrednost je dogodku dal tudi kakovostno pripravljene zbornik prispevkov. Prispevki so pripravljene za zdravstvene delavce, vednar lahko kljub temu vsebino brez posebnega predznanja razumejo tudi laični bralci. Zbornik prispevkov je na voljo na spletnih straneh SFD in UL FFA.

V Sekciji za zgodovino farmacije SFD verjamemo, da nam je v sodelovanju z UL FFA uspelo sestaviti zanimiv program in upamo, da bo izvedba simpozija, vključno z digitalnim zbornikom prispevkov, deležna ustrezne pozornosti strokovne in laične javnosti. Zadostne pozornosti, da naslednje srečanje čez dve leti ne bo vprašljivo.

22. SIMPOZIJ SEKCIJE FARMACEVTOV JAVNIH LEKARN PRI SFD – PALIATIVNA OSKRBA

Maša Koritnik Zdravec

Druga sobota v oktobru je posvečena svetovnemu dnevu paliativne oskrbe. Tako smo 22. simpozij Sekcije farmacevtov javnih lekarn pri Slovenskem farmacevtskem društvu v tretjem tednu oktobra (15. 10. 2024) posvetili paliativni oskrbi, ki predstavlja razbremenilno oskrbo, saj pomaga bolnikom in njihovim svojcem ter tako prispeva k izboljšanju kakovosti življenja vseh vpletenih. Na simpoziju smo izpostavili pomembno vlogo magistror farmacije v interdisciplinarnih paliativnih timih, moderatoriki, prof. dr. Mojca Kerec Kos z Univerze v Ljubljani, Fakultete za farmacijo in magistra dr. Marjetka Korpar iz Lekarn Ptuj, pa sta uspešno povezovali vse sklope predavanj.

V treh sklopih predavanj je bilo predstavljenih več področij paliativne oskrbe. Nacionalna koordinatorica Državnega programa paliativne oskrbe na Ministrstvu za zdravje asist. dr. Maja Ebert Moltara z Onkološkega inštituta je predstavila aktualno stanje paliativne oskrbe v Sloveniji, dr. Maja Kolšek-Šušteršič je razložila izzive oskrbe paliativnih pacientov

na primarnem nivoju zdravstvenega varstva, dr. Andrej Žist z Onkološkega inštituta pa je v okviru farmakoterapije pri dispneji, deliriju, slabosti in bruhanju pri paliativnih bolnikih kot ključno stvar izpostavil težavnost prepoznavne simptomov. Magistra Petra Tavčar z Onkološkega inštituta je predstavila farmakološko obvladovanje bolečine pri paliativnih bolnikih, Judita Slak, dipl. m.s. s Klinike Golnik pa je izpostavila dejstvo, da morajo biti bolniki in bližnji dobro poučeni o uporabi posameznih medicinskih pripomočkov. Prehransko podporo teh bolnikov je nadalje predstavila dr. Karla Berlec z Onkološkega inštituta, medtem ko je uporabo parenteralne prehrane na domu opisala Andreja Eberl mag. farm., spec. z Onkološkega inštituta. Vlogo farmacevta v paliativnem timu je izpostavila magistra Teja Glavnik Premuš iz Splošne bolnišnice Murska Sobota, doc. dr. Lidija Kitnovski s Pediatrične klinike pa je predstavila posebnosti pediatrične paliativne oskrbe. Pomemben vidik paliativne oskrbe predstavlja tudi psihološki vidik obravnave tako

bolnikov kakor tudi svojcev, ki ga je povzela asist. dr. Anja Simonič s Klinike Golnik. Predsednica Lekarniške zbornice Slovenije magistra Darja Potočnik Benčič je tako kot že pretekla leta predstavila najbolj aktualne novosti na področju farmacije, med drugim tudi primerjavo realizacije

kognitivnih storitev brezšivne skrbi v enakem obdobju lanskega in letošnjega leta.

Sekcija farmacevtov javnih lekarn je tako uspešno zaključila aktivnosti v letu 2024 in polni zagona kujemo načrte za prihodnje leto.

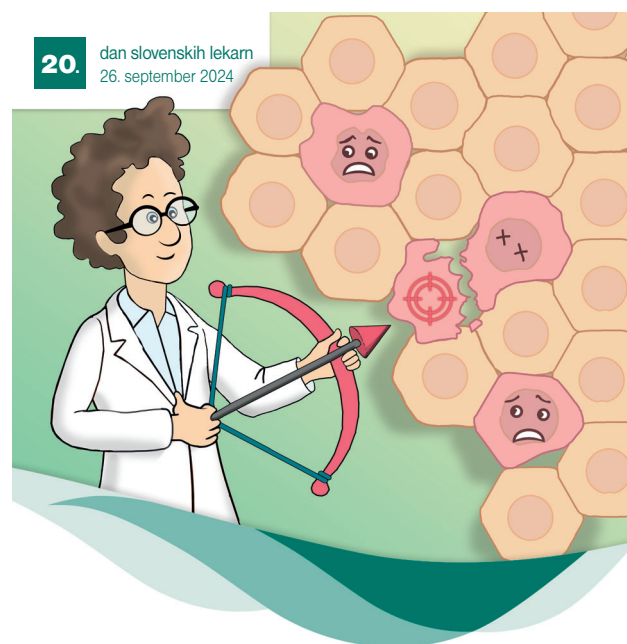
20. DAN SLOVENSКИH LEKARN – O PRAVILNI IN VARNI UPORABI ZDRAVIL: TARČNA ZDRAVILA

Patricija Dolinar

V četrtek, 26. septembra 2024, smo slovenski magistri farmacije in farmacevtski tehniki, ki smo zaposleni v lekarnah, praznovali že 20. dan slovenskih lekarn. V sklopu praznovanja smo v Sekciji farmacevtov javnih lekarn Slovenskega farmacevtskega društva (SFD) pripravili kar nekaj aktivnosti, ki bi prispevale k večji prepoznavnosti lekarniških farmacevtov kot visoko usposobljenih strokovnih delavcev. Med drugim smo izdali publikacijo, katere glavna tema so tarčna zdravila. Ta skuša na kar se da preprost, a še vedno strokoven način, pacientom predstaviti, kaj sploh so tarčna zdravila, kako delujejo, kakšne vrste tovrstnih zdravil poznamo, kako poteka zdravljenje z njimi in katere bolezni lahko bodisi pri odraslih bodisi pri otrocih z njimi zdravimo. Publikacija vsebuje tudi poglavje o njihovih neželenih učinkih in interakcijah z drugimi zdravili. Knjižica je v elektronski verziji na voljo na spletni strani SFD, v nekaterih lekarnah pa je še na voljo tudi v fizični obliki. Vsebino letošnje knjižice so pripravili Lea Kuzmič, mag. farm., Katarina Pusser, mag. farm., Andraž Počič, mag. farm., in Patricija Dolinar, mag. farm., ki je bila tudi njena glavna urednica. Glavna recenzenta sta bila izr. prof. dr. Tomaž Bratkovič, mag. farm., z Univerze v Ljubljani, Fakultete za farmacijo, in Ana Banović Koščak, mag. farm., spec., iz Javnega zavoda Kraške lekarnice.

Nad ostalimi aktivnostmi, ki so se odvijale v sklopu praznovanja dneva slovenskih lekarn, je bdela Maša Koritnik Zadravec, mag. farm., spec., predsednica Sekcije farmacevtov javnih lekarn. V drugi polovici septembra so magistri farmacije v svojem lokalnem okolju pripravili predavanja za druge zdravstvene kolege in laično javnost, več pa je bilo tudi prispevkov v medijih, kot so časopisi, radio, televizija. Na temo tarčnih zdravil smo posneli tudi podkast, ki mu lahko prisluhnete, če skenirate kodo QR.

Poleg SFD in Lekarniške zbornice Slovenije so projekt podprla še podjetja Kemofarmacija, ki vsako leto poskrbi za razdeljevanje knjižic in plakatov po lekarnah, ter Salus in

O PRAVILNI IN VARNI UPORABI ZDRAVIL TARČNA ZDRAVILA

SLOVENSKO FARMACEVTSKO DRUŠTVO
SEKCIJA FARMACEVTOV JAVNIH LEKARN

MGS (Vitamedia) z brezplačno namestitvijo plakatov v lekarnah, za kar se vsem trem podjetjem iskreno zahvaljujemo.

EVROPSKA NOČ RAZISKOVALCEV 2024 NA FAKULTETI ZA FARMACIJO

Alenka Zvonar Pobirk

Koordinatorica dogodka na UL FFA

Evropska noč raziskovalcev je eden največjih vseevropskih javnih dogodkov na področju znanosti, ki se je kot iniciativa Evropske komisije v okviru akcije Marie Skłodowska-Curie začel leta 2005. Dandanes Evropska noč raziskovalcev na zadnji petek v septembru v več kot 400 evropskih mestih poveže znanstvenike in širšo javnost z namenom predstavitve raznolikosti znanosti in pomena znanstvenih raziskav za družbo na zabaven in navdihujoč način. Z vsakoletno izvedbo Evropske noči raziskovalcev želimo tudi na Univerzi v Ljubljani, Fakulteti za farmacijo (UL FFA) javnosti približati in omogočiti vpogled v delo raziskovalk in raziskovalcev ter tudi na ta način povečati zanimanje mladih za znan-

stvene in raziskovalne poklice. S tem zasledujemo skupno vizijo projekta in UL FFA, ki je zavezana delovanju v dobrobit slovenskih državljanov z ustvarjanjem in širjenjem znanstvenih spoznanj.

Letošnja Evropska noč raziskovalcev je v petek, 27. septembra 2024, sočasno potekala v 23 državah. Deset članic UL ter partnerja, Pedagoški inštitut in Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti, so ponovno združili moči v okviru projekta »Humanistika, to si ti!«, ki ga koordinira UL, Filozofska fakulteta. Koordinator je letos v ospredje postavil eno najbolj aktualnih tem sodobnega časa – umetno inteligenco (UI). Na UL FFA

smo petkov popoldan začeli z obiskom osnovnošolcev iz Osnovne šole Cerknica, nato pa je do poznega večera naše laboratorije obiskalo še okoli 150 otrok, številni v spremstvu staršev. Za okoli 250 vedoželjnih obiskovalcev je poskrbela odlično uigrana ekipa 40 zaposlenih in študentov, ki je za obiskovalce skupno pripravila 14 raznolikih aktivnosti s področij farmacije, laboratorijske biomedicine in kozmetologije. Skozi aktivnosti so udeleženci spoznavali znanstveno delo raziskovalcev in izvedeli, kako lahko UI in navidezna resničnost (VR) vplivata na razvoj in izdelavo zdravila ter kaj se s slednjim zgodi v našem telesu. Spoznali so tudi računalniške pristope v toksikologiji kot alternativo testiranju na živalih in kako nam bioinformatična orodja pomagajo pri razvozlanju skrivnosti molekule življenja, DNA, ki so jo udeleženci tudi izolirali. Obiskovalci so lahko preskusili, kako nam UI pomaga pri prepoznavanju (zdravilnih) rastlin, raziskovali prihodnosti lekarništva in iskali odgovor na vprašanje, ali bomo v prihodnosti (še) šli po nasvet k lekarniškem farmacevtu, ali si bomo pomagali le z UI. S pomočjo UI so oblikovali in izdelali tudi personaliziran kozmetični izdelek ter si ogledali načrtovanje in 3D-tiskanje objektov, generiranih z UI. Najpogumnejši so se udeležili

tudi delavnice »Podpora zdravstvenemu sistemu z uporabo umetne inteligence: Chatboti in testi na mestu oskrbe v akciji« ter izvedli testiranje za krvno skupino in celiakijo. Številni obiskovalci so s pomočjo očal VR vstopili v virtualni laboratorij za raziskovalce prihodnosti in v človeško telo, najmlajši pa so z velikim veseljem izdelali tudi slončkovo zobno pasto ter pokukali v svet kresničk. Vse delavnice, ki jih v okviru tega projekta izvajamo na UL FFA, so prilagojene različnim skupinam obiskovalcev, še zlasti pa želimo skoznje približati raziskovalno delo najmlajšim, ki se šele spoznavajo s celotnim spektrom poklicev in možnostmi, ki jih slednji ponujajo. Tako smo že med letom v okviru projekta obiskali dve skupini vrtčevskih otrok, tabor za nadarjene učence Osnovne šole Majde Vrhovnik in tri razrede učencev prve triade na Osnovni šoli Ig, Podružnični šoli Golo ter jim skozi praktične aktivnosti približali poklic farmacevta raziskovalca in UI.

Raznolike aktivnosti smo letos izvajali tudi na stojnici v Centru Rog, kjer je glavno dogajanje Evropske noči raziskovalcev potekalo v organizaciji Znanstvenoraziskovalnega inštituta Filozofske fakultete (več informacij na voljo na: <https://humanistika.si/> in na <https://www.ffa.uni->

lj.si/docs/default-source/dogodki/2024/evropska-no%C4%8D-raziskovalcev-na-ul-ffa-2024-25_aktivnosti.pdf).

Raznolikost delavnic odraža veliko interdisciplinarnost znanj, ki jih pokriva naša fakulteta, veliko zanimanje javnosti pa potrjuje, da so tovrstni dogodki izjemnega pomena tudi za farmacevtsko stroko in predstavljajo dragoceno priložnost seznanitve širše javnosti z našim delom in njenim vplivom na vsakdanje življenje. Ocenjujemo, da je Evropska noč raziskovalcev – »Humanistika, to si ti! Človek, Ul.« zelo dobro uspela in se že veselimo prihodnje v septembru 2025, ki bo v duhu projekta ponovno razširjala naša obzorja in naše obete delala prijaznejše. Vljudno vabljeni v imenu ekipe Evropske noči raziskovalcev na UL FFA!

INTEGRATIVNA HOMEOPATIJA ZA TRAJNOSTNI RAZVOJ: SIMPOZIJ HOMEOPATSKE SEKCIJE SFD

Maruša Hribar

Predsednica Homeopatske sekcije Slovenskega farmacevtskega društva

Homeopatska sekcija Slovenskega farmacevtskega društva (SFD) je 16. novembra 2024 v prostorih Salus organizirala simpozij z naslovom Integrativna homeopatija za trajnostni razvoj: Homeopatija v revmatologiji. Simpozija se je udeležilo okrog 70 slušateljev. Predsednik SFD prof. dr. Marko Anderluh je imel pozdravni nagovor.

Ko gre za trajnost, je težko najti bolj trajnostno, okolju prijazno možnost zdravljenja z nizkimi emisijami ogljika, kot je homeopatija. Novost letošnjega simpozija je bila predstavitev homeopatije kot dela integrativne komplementarne

medicine, kjer so bile poleg homeopatije obravnavane teme, ki podpirajo njeno delovanje.

Na prvem delu simpozija smo obravnavali homeopatski pristop zdravljenja nevropatske bolečine. Izpostavljena so bila homeopatska zdravila, ki so učinkovita pri bolečini, ki nastane zaradi poškodbe ali disfunkcije živcev ali živčnega sistema. Primer tovrstnega zdravila je *Hypericum perforatum* (šentjanževka), ki se najpogosteje uporablja pri bolečini, ki je posledica poškodbe živcev ali operacij in se kaže kot pekoča in zbadajoča bolečina. Tradicionalno se uporablja

tudi homeopatsko zdravilo *Arnica montana* (navadna arnika), in sicer pri bolečini, ki izvira iz travme. Predstavljena so bila tudi druga homeopatska zdravila, ki ustrezajo simptomom.

V nadaljevanju so bila predstavljena homeopatska zdravila pri fibromialgiji. Homeopatska zdravila imajo širok spekter delovanja in poleg lajšanja bolečin pomagajo pri čustvenih simptomih fibromialgije, kot so: tesnoba, depresija, žalost, zmanjšujejo utrujenost in izčrpanost ter uravnavajo ritem spanja.

Na predavanju o diferencialni Materii Medici izbranih homeopatskih zdravil za revmatske težave smo se seznanili z najpogosteje uporabljenimi homeopatskimi zdravili v revmatologiji. Homeopatija se v revmatologiji uporablja kot samostojna ali komplementarna metoda za lajšanje bolečin in zmanjševanje vnetja, kar pripomore k izboljšanju kakovosti življenja pri pacientih z boleznimi sklepov in vezivnega tkiva. Posebna pozornost na predavanju je bila namenjena modalitetam oziroma faktorjem, ki izboljšajo ali poslabšajo bolezensko stanje. Etiologija in modalitete ter opis bolečine pomembno vplivajo na izbiro homeopatskega zdravila. Predstavljene so bile tudi najpomembnejše Schusslerjeve soli, ki krepijo vezivna tkiva, sklepe in vezi ter pomagajo pri obnovi kosti. Schusslerjeve soli se v revmatologiji uporabljajo pri blaženju bolečine, zmanjševanju vnetja ter povečevanju gibljivosti sklepov.

V nadaljevanju je bil predstavljen pomemben protivnetni učinek zdravilnih zelišč, ki lahko lajšajo revmatične bolečine. Tak primer je kurkuma in indijsko kadilo (*Boswellia serrata*), ki se tradicionalno uporabljata pri revmatskih težavah. Tematike predavanj so se dotaknile tudi prehrane pri vnetju. Prehrana vpliva na raznolikost in ravnovesje mikroorganizmov v črevesju, kjer nekatera hranila spodbujajo rast ko-

ristnih bakterij, druga pa lahko vzpodbujajo rast patogenih mikroorganizmov in vodijo v kronično vnetje. Predstavljena so bila živila, ki zmanjšujejo vnetje.

Na simpoziju smo se seznanili tudi s homeopatskim pristopom pri revmatskih težavah pri živalih. Homeopatska zdravila vključujejo zdravljenje artritisa, artroze, bolečin v sklepih, vnetja ter degenerativnih bolezni mišično-skeletnega sistema. Zmanjšujejo tudi togost sklepov in dajejo podporo pri kroničnih sklepnih težavah in težavah z rastjo pri mladičih. Uporabljajo se tudi za zdravljenje poškodovanih vezi in sklepov. Prav tako so učinkovita pri revmatičnih bolečinah, kroničnih gnojnih procesih in sklepnih težavah s trdovratnimi vnetji. Prednosti uporabe homeopatije v veterini vključuje individualizacijo, neinvazivnost ter varnost. Simpozij je na koncu predavanj popestrila hormonska joga, kjer s kombinacijo specifičnih telesnih položajev in tehnik dihanja spodbujamo ravnotežje v endokrinem sistemu. Z izvajanjem teh vaj se izboljša krvni obtok, povečuje se vitalna energija in z uravnavanjem hormonov pripomoremo k boljši telesni ter duševni kondiciji.

Simpozij predstavlja vzpodbudo za nadaljnji napredek v homeopatskem zdravljenju, kar bo koristilo bolnikom in širši skupnosti. Srečanje nas je združilo v skupnem poslanstvu v predanosti homeopatiji, izmenjavi znanja, izkušenj, ki prispevajo k razumevanju in napredku homeopatije. Motiviralo nas je, da se še bolj povezujemo in delujemo za napredek homeopatije. Glede na številne izzive v sedanjem zdravstvenem sistemu se Homeopatska sekcija SFD zavzema za široko dostopnost homeopatije vsem ljudem. Homeopatska sekcija se zahvaljuje družbi Salus za dvorano, logistično podporo in pogostitev. Zahvaljujemo se tudi SFD ter vsem razstavljalcem, ki so prepoznali ta simpozij kot pomembno strokovno srečanje.

